

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

4.1 ผลการวิเคราะห์หาระบบสมการโครงสร้างที่คาดว่าเหมาะสมสำหรับอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศ

กำหนดให้

- Y_1 แทน ระดับราคาข้าวภายในประเทศไทย (พันบาท/ตัน)
- Y_2 แทน ระดับราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยหรือคือราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศ (พันบาท/ตัน)
- Y_3 แทน ปริมาณการส่งข้าวออกต่างประเทศของภาคเอกชนไทย (พันตัน)
- Y_4 แทน ปริมาณการส่งข้าวออกต่างประเทศของภาครัฐบาลไทย (พันตัน)
- X_1 แทน อัตราพรีเมียมข้าวหรือคือค่าธรรมเนียมการส่งข้าวออกนอกประเทศไทย (พันบาท/ตัน)
- X_2 แทน ปริมาณข้าวส่งออกในรูปแบบโครงการความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา (พันตัน)
- X_3 แทน ปริมาณข้าวส่งออกในรูปแบบการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา (พันตัน)
- X_4 แทน ปริมาณข้าวเหลือเพื่อการส่งออกของประเทศไทย (แสนตัน)
- X_5 แทน ความต้องการนำเข้าข้าวในประเทศไทยผู้นำเข้าข้าว (พันตัน)
- X_6 แทน ปริมาณผลผลิตข้าวในประเทศไทยผู้นำเข้าข้าว (แสนตัน)
- X_7 แทน ระดับราคาข้าวส่งออกของไทยในช่วงปีที่ผ่านมา (พันบาท/ตัน)
- X_8 แทน ระดับราคาข้าวภายในประเทศไทยในช่วงปีที่ผ่านมา (พันบาท/ตัน)
- X_9 แทน instrument variable สำหรับ Y_2
- X_{10} แทน instrument variable สำหรับ Y_3
- X_{11} แทน instrument variable สำหรับ Y_4
- X_{12} แทน อัตราพรีเมียมข้าวในช่วงปีที่ผ่านมา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศ สามารถสร้างสมการโครงสร้างและปรับรูปแบบสมการโครงสร้างต่าง ๆ ให้เหมาะสมได้ดังนี้

สมการโครงสร้างสำหรับการอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศ

$$Y_1 = f(X_1, X_3, X_4, Y_2, Y_3, Y_4)$$

ผลการวิเคราะห์ในเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์การถดถอยด้วยวิธี stepwise ให้ผลการคัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการถดถอยในขั้นแรก เป็นดังนี้

$$Y_1 = -2.1187 + .0019 X_3 - .0006 Y_4 + .1002 X_4$$

(8.434)   (2.171)   (1.750)

และผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นสุดท้ายเป็นดังนี้

$$Y_1 = .7935 + .0009 X_3 - .00003 Y_4 - .0007 X_4 + .4521 Y_2$$

(1.864)   (.077)   (.000)   (2.836)

$$- .7558 X_1 - .00033 Y_3$$

(2.757)   (1.103)

เห็นได้ว่าในขั้นแรก ๆ นั้นค่าของ x_3 ส่งผลกระทบต่อ y_4 และ x_4 ให้เกิดมีนัยสำคัญขึ้น ทั้ง ๆ ที่เครื่องหมายของตัวแปรมาซึ่งแสดงถึงทิศทางความสัมพันธ์ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น โดยเฉพาะเครื่องหมาย x_3 ควรจะเป็น - และ y_4 ควรเป็น + ซะทีเดียวเมื่อตัวแปรอื่น ๆ เริ่มเข้าสู่สมการถดถอย อิทธิพลของ x_3 เริ่มลดลง และในที่สุดพบว่า y_4 และ x_4 ไม่มีนัยสำคัญต่อการอธิบายความแปรปรวนในระดับราคาข้าวภายในประเทศเลย ดังจะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของ y_4 และ x_4 มีค่าน้อยมากและมีแนวโน้มเปลี่ยนทิศทางไปในทางบวกมากยิ่งขึ้นดังสังเกตจากค่าสัมประสิทธิ์มีแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์ (-0.0071 และ

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บคือค่าสถิติทดสอบ t

- .0012 ตามลำดับ) ขณะที่พบว่าตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยในขั้นท้าย ๆ นั้น มีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ดังนั้นจะทำการทดลองปรับสมการโครงสร้างใหม่โดยจะคัดเลือกตัวแปร x_3 ออกจากสมการโครงสร้างด้วยเหตุผลที่จะขจัดอิทธิพลของตัวแปร x_3 ที่มีต่อตัวแปรอธิบายของสมการโครงสร้าง ทำให้สามารถเขียนสมการโครงสร้างใหม่ได้เป็น

$$Y_1 = f(x_4, x_{12}, y_2, y_3, y_4)$$

ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

$$Y_1 = -2.7559 + .2103 x_4 + .3055 y_2 + .0008 y_3$$

(2.620)   (2.363)   (1.770)

$$+ .0006 y_4 + .0722 x_{12}$$

(1.265)   (.369)

การขจัดตัวแปร x_3 ออกจากสมการโครงสร้าง ทำให้ผลการวิเคราะห์ดีขึ้น แต่การใช้ x_{12} แทน x_1 ในสมการโครงสร้างนี้พบว่า x_{12} ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศได้ดีเท่ากับการใช้ x_1 สำหรับผลกระทบจากการส่งข้าวออกต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา นั้นเป็นที่แน่นอนแล้วว่าไม่อาจใช้ x_3 มาร่วมศึกษาได้ ฉะนั้นการปรับสมการโครงสร้างอีกครั้งหนึ่งนี้จะใช้ตัวแปร x_2 แทน x_3 ทั้งนี้จากการศึกษาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของตัวแปรทั้งสองดังกล่าวนี้แล้วพบว่า x_2 มีความสัมพันธ์กับ x_3 สูงมาก ($r_{23} = .896$) ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่าง x_2 กับตัวแปรอื่น ๆ ในสมการโครงสร้างนั้นมีความรุนแรงน้อยกว่า x_3 มาก ที่สำคัญคือทิศทางความสัมพันธ์ระหว่าง x_2 กับ y_1 นั้นเป็นไปตามความคาดหวัง ($r_{12} = -.868$) กล่าวคือคาดหวังว่าการส่งข้าวออกของสหรัฐอเมริกาจะส่งผลกระทบต่อระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศและตลาดค้าข้าวภายในประเทศทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมให้แนวโน้มลดต่ำลง ดังนั้นสมการโครงสร้างได้รับการปรับโดยทำการคัดเลือกตัวแปรการส่งข้าวออกในรูปแบบโครงการความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา (x_2) ให้เป็นตัวแปรหนึ่งที่จะใช้อธิบายความแปรปรวนใน

ระดับราคาข้าวภายในประเทศไทย ขณะเดียวกันอาศัยผลงานวิจัยที่ผ่านมาคาดหมายไว้ว่าระดับราคาข้าวส่งออกของประเทศไทยในปีที่ผ่านมา (X_7) จะเป็นตัวแปรที่อาจส่งผลกระทบต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในระดับราคาข้าวภายในประเทศอีกตัวแปรหนึ่ง จึงทำการคัดเลือกตัวแปร X_7 นี้เข้าร่วมวิเคราะห์ในสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศด้วย และโดยที่กลุ่มตัวแปรภายในที่เป็นตัวแปรอธิบายในสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรระดับราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย (Y_2) ปริมาณข้าวส่งออกโดยภาคเอกชนในประเทศไทย (Y_3) และปริมาณข้าวส่งออกโดยภาครัฐบาลไทย (Y_4) ตามลำดับนั้น ผลจากการวิเคราะห์ที่ผ่านมาพบว่า ตัวแปรทั้งสามดังกล่าวนี้มีนัยสำคัญพอที่จะรวมกันอธิบายความแปรปรวนในระดับราคาข้าวภายในประเทศได้ ฉะนั้นการปรับสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศครั้งใหม่จะยังคงตัวแปรทั้งสามดังกล่าวนี้ไว้เป็นตัวแปรอธิบายในสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศต่อไป ผลสรุปของการปรับสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศจึงเป็นดังนี้

$$Y_1 = f(X_1, X_2, X_7, Y_2, Y_3, Y_4)$$

ผลการวิเคราะห์โดยวิธี stepwise ในขั้นที่ 5 เป็นดังนี้

$$Y_1 = 2.23 - .0018X_2 + .1221X_7 + .0003Y_3 + .3467Y_2 - .4505X_1 \\ - .3380 \quad .1870 \quad .0938 \quad .5810 - .2844 \\ .0001 \quad .0060 \quad .0170 \quad .0005 \quad .0100$$

โดยที่ค่าสถิติที่อยู่ใต้ค่าตัวประมาณ (estimator) ของแต่ละตัวแปรอธิบาย ในสมการถดถอย คือค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (standard regression coefficient) และค่านัยสำคัญ (prob. value) ของตัวประมาณนั้น ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์โดยวิธี stepwise ในขั้นที่ 6 เป็นดังนี้

ผลการวิเคราะห์โดยวิธี stepwise ในขั้นที่ 6 เป็นดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_1 = & 1.9158 - .0015 X_2 + .0825 X_7 - .00006 Y_3 + .4286 Y_2 \\
 & - .2673 \quad .1264 \quad - .0195 \quad .7182 \\
 & .0060 \quad .0918 \quad .8542 \quad .0010 \\
 & - .5784 X_1 + .00004 Y_4 \\
 & - .3651 \quad .0992 \\
 & .0076 \quad .2112
 \end{aligned}$$

ผลการพิจารณาขั้นที่สำคัญทั้งสองขั้นของการวิเคราะห์การถดถอยโดยวิธี stepwise คึงกล่าวหาว่าการนำตัวแปรทั้งสองคือ Y_3 และ Y_4 เข้าร่วมในสมการโครงสร้างเกี่ยวกับนี้ จะยังผลให้นัยสำคัญของ Y_3 สูญสิ้นไป ขณะเดียวกันนัยสำคัญของค่าตัวประมาณ Y_4 ในสมการโครงสร้างคึงกล่าวก็ไม่ก็ไปกว่า Y_3 ในขั้นวิเคราะห์ก่อนหน้านี้ Y_4 จะถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยและเมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติแล้วพบว่า การค้าข้าวเอกชนนั้นน่าจะเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในระดั้มราคาข้าวมากกว่าการค้าข้าวภาครัฐบาล ซึ่งก็กล่าวได้ว่า การค้าข้าวภาครัฐบาลนั้นส่วนใหญ่เป็นการค้าในลักษณะความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ประเทศผู้ยากจนหรือเป็นการค้าระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลในลักษณะเพื่อนโยบายทางการ เมืองมากกว่า คึงนั้นระดั้มราคาข้าวสำหรับการค้าข้าวภาครัฐบาลจึงมักไม่มีลักษณะไหวตัวมากนัก ฉะนั้นการปรับสมการโครงสร้างจะกระทำโดยการคัดเลือกตัวแปร Y_3 ไว้ในสมการโครงสร้างคึงเดิม แต่จะไม่นำตัวแปร Y_4 เข้าร่วมเป็นตัวแปรอธิบายสมการโครงสร้างคึงกล่าว คึงนั้นสมการโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดสำหรับอธิบายความแปรปรวนในระดั้มราคาข้าวภายในประเทศก็คือ ผลวิเคราะห์ในขั้นที่ 5 ของการวิเคราะห์

การถดถอยโดยวิธี stepwise ดังแสดงไว้ข้างต้นนี้ ผลการวิเคราะห์ที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าสมการโครงสร้างที่ได้สามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศได้เป็นอย่างดี โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงซ้อน (multiple R) มีค่าสูงถึง .996 และค่าความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ที่มีใต้นำมาเข้าร่วมไว้ในสมการโครงสร้างนั้นมีเพียง .0076 หรือ 0.76 % เท่านั้น ขณะที่ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าด้วยสมการโครงสร้างนี้มีเพียง .160 เมื่อเทียบกับสมการโครงสร้างอื่น ๆ ที่ทดลองมานั้น มาแล้ว นับว่าสมการโครงสร้างที่ได้นี้ให้ค่าคลาดเคลื่อนในการประมาณน้อยที่สุด และสามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญที่สุด ทั้งนี้ค่าสถิติ F ของสมการสูงถึง 235.486 หรือค่านัยสำคัญ .0000 ฉะนั้นจึงตัดสินใจเลือกรูปแบบสมการโครงสร้างดังกล่าวนี้สำหรับอธิบายความแปรปรวนของระดับราคาข้าวภายในประเทศต่อไป และคงได้กล่าวไว้แต่ตอนต้นแล้วว่าเป็นที่คาดหมายว่าตัวแปร Y_2 และ Y_3 นั้นยังเป็นตัวแปรที่ถูกอธิบายความแปรปรวนโดยตัวแปรอื่น ๆ อีกนอกเหนือจากการเป็นตัวแปรอธิบายในสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจำเป็นต้องศึกษาความแปรปรวนใน Y_2 และ Y_3 ไปพร้อมกันกับการวิเคราะห์นี้

พิจารณาสมการโครงสร้างสำหรับอธิบายความแปรปรวนในระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศ (Y_2) อาศัยผลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบกับค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย สามารถเขียนสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศได้ในเบื้องต้นคือ

$$Y_2 = f (X_1, X_2, X_3, X_4, X_7, X_8)$$

ให้ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยวิธี stepwise เป็น

$$Y_2 = - 5.3526 + .0012 X_3 + 1.8563 X_1 + 1.1672 X_8 + .2528 X_4 \\ - .1192 X_7 + .0012 X_2$$

ปัญหาที่พบในเบื้องต้นคือทิศทางความสัมพันธ์ของ X_3 , X_2 และ X_7 ที่มีต่อ Y_2 ในสมการโครงสร้างดังกล่าวผิดไปจากการคาดหวังไว้ อีกทั้ง X_2 และ X_7 ซึ่งคาดว่าจะก่อผลกระทบต่อ Y_2 คำนึงกลับให้ผลวิเคราะห์ค่าของตัวประมาณไม่มีนัยสำคัญเลย ดังนั้นท่านอง

เกี่ยวกับการหาสมการโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดของระดับราคาข้าวภายในประเทศที่ผ่านมา จึงคาดว่าอาจเกิดปัญหาความสัมพันธ์เชิงซ้อนใน x_3 กับ x_2 และใน x_7 กับ x_8 ซึ่งต่างเป็นตัวแปรอธิบายในสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศหรือคือระดับราคาข้าวส่งออกของไทยนั่นเอง ฉะนั้นจะทำการปรับสมการโครงสร้างใหม่โดยทดลองขจัดอิทธิพลของ x_3 และ x_8 ออกไป ขณะเดียวกันเพิ่มตัวแปร y_4 เข้าร่วมในสมการโครงสร้างด้วยคาดว่าจะการส่งออกภาครัฐบาลจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถอธิบายความแปรปรวนในระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศ ได้สมการโครงสร้างเป็น

$$y_2 = f(x_1, x_2, x_7, y_4)$$

ผลการวิเคราะห์ค่าตัวประมาณโดยวิธี stepwise เป็นดังนี้

$$y_2 = 5.5731 - .0050 x_2 + 1.4753 x_1 + .4453 x_7$$

ปรากฏว่าการวิเคราะห์ดังกล่าว ตัวแปร y_4 ไม่ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการการถดถอย ทั้งนี้ค่าตัวประมาณของ y_4 ให้ค่าสถิติ t เพียง .185 เท่านั้นจึงไม่มีนัยสำคัญพอที่จะถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ดังนั้นจึงคาดว่าจะการส่งออกที่มีผลต่อความเคลื่อนไหวของระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศนั้นน่าจะเป็นการส่งออกของภาคเอกชนมากกว่าการส่งออกภาครัฐบาล จึงปรับสมการโครงสร้างด้วยการเพิ่มตัวแปร y_3 เข้าร่วมในสมการโครงสร้าง กล่าวคือ

$$y_2 = f(x_1, x_2, x_7, y_3, y_4)$$

ให้ผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่สำคัญ ๆ คือ ในขั้นที่ 4 ของการวิเคราะห์และขั้นที่ 5 ของการวิเคราะห์โดยวิธี stepwise ซึ่งเป็นขั้นที่ y_3 และ y_4 ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการการถดถอยตามลำดับ ให้ผลการวิเคราะห์ตามลำดับทั้งสองขั้นตอนดังนี้

$$\begin{aligned}
 y_2 = & 1.2009 - .0030 x_2 + 1.9797 x_1 + .4301 x_7 + .0022 y_3 \\
 & - .3395 \qquad \qquad .7458 \qquad \qquad .3930 \qquad \qquad .4337 \\
 & \qquad \qquad \qquad .0115 \qquad \qquad .0000 \qquad \qquad .0016 \qquad \qquad .0051
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 Y_2 = & 2.4824 - .0038 X_2 + 1.7760 X_1 + .4559 X_7 + .0031 Y_3 - .0025 Y_4 \\
 & - .4248 \quad .6691 \quad .4166 \quad .6243 \quad - .3516 \\
 & .0009 \quad .0000 \quad .0002 \quad .0004 \quad .0170
 \end{aligned}$$

พบว่าทิศทางความสัมพันธ์ของ Y_4 ที่มีต่อ Y_2 นั้น เป็นไปในทางตรงกันข้าม โดยเครื่องหมายค่าสัมประสิทธิ์ของตัวประมาณดังกล่าวควรมีเครื่องหมาย + ผลที่เกิดขึ้นเช่นนี้ คาดว่าเนื่องมาจากการนำตัวแปร Y_3 และ Y_4 มาร่วมวิเคราะห์ในสมการโครงสร้างเดียวกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงซ้อนขึ้น ทำนองเดียวกับที่ได้เกิดขึ้นในขั้นตอนการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ฉะนั้นจำเป็นต้องปรับสมการโครงสร้างโดยกระทำให้น่าสนใจเกี่ยวกับการปรับสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศ กล่าวคือจะคัดเลือกตัวแปร Y_4 ออกจากสมการโครงสร้างดังกล่าว ซึ่งผลการวิเคราะห์ก็จะเลือกขั้นที่ 4 ของการวิเคราะห์โดยวิธี stepwise ดังแสดงไว้ข้างต้นนี้แล้ว ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดดังกล่าว ให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงซ้อน (multiple R) = .964 $R^2 = .93$ กล่าวได้ว่าสมการโครงสร้างนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนในระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศรวมกันได้ อย่างดียิ่งถึงร้อยละ 93 ของความแปรปรวนที่เกิดขึ้นทั้งหมดในระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศดังกล่าว

พิจารณาสมการโครงสร้างของการส่งออกต่างประเทศของภาคเอกชน Y_3 โดยอาศัยผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทำนองเกี่ยวกับการหาสมการโครงสร้างที่ผ่าน ๆ มา สามารถเขียนสมการโครงสร้างของการส่งออกภาคเอกชนได้ในเบื้องต้นเป็น

$$Y_3 = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, Y_2)$$

ผลการวิเคราะห์การถดถอยโดยวิธี stepwise เป็นดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_3 = & -196.4868 - 122.0247 X_4 - 444.272 X_1 + .5597 X_2 \\
 & + .0187 X_5 + 131.0894 Y_2 + 5.7082 X_6 + .3514 X_3
 \end{aligned}$$

ผลปรากฏว่าเกิดความผิดพลาดจากการคาดหมายในทิศทางความสัมพันธ์ของหลาย ๆ ตัวแปร ที่มีต่อ Y_3 เช่น X_4, X_2, X_6 และ X_3 ทำนองเดียวกันกับการวิเคราะห์สมการ

โครงสร้างที่ผ่านมากล่าวไว้ว่า x_3 เป็นตัวแปรที่ค่าค่าจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงซ้อนกับตัวแปรอธิบายอื่น ๆ ในสมการโครงสร้าง จึงจะทำการปรับสมการโครงสร้างใหม่ด้วยการไม่นำตัวแปร x_3 เข้าร่วมไว้ในสมการโครงสร้าง ขณะเดียวกันพบว่าตัวแปร x_4 และ x_6 มีความสัมพันธ์อย่างง่ายสูงถึง .93 แม้ว่าตัวแปรทั้งสองดังกล่าวต่างก็เป็นตัวแปรอธิบายที่เป็นตัวแปรภายนอก (exogeneous variable) ทว่าขนาดความสัมพันธ์ในค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายดังกล่าวคาดว่าจะจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการวิเคราะห์ค่าตัวแปรของทั้งสองตัวแปรนี้ จำเป็นต้องปรับสมการโครงสร้างด้วยการคัดเลือกตัวแปร x_6 ออกจากสมการโครงสร้างทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ตัวแปร x_5 อยู่ในสมการโครงสร้างอยู่แล้วเพื่อมิให้ตัวแปรทั้งสองเกิดความสัมพันธ์เชิงซ้อนขึ้นอีก ผลการปรับสมการโครงสร้างให้ผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนการวิเคราะห์ที่สำคัญสองขั้นตอนดังนี้

$$Y_3 = 1547.244 - .737 x_2 - 213.507 x_1 + 30.966 x_4 - .020 x_5$$

-	.4165	-	.4033	+	.1590	-	.0324
	.180		.1005		.603	n-s	.88 n-s

$$Y_3 = 2069.355 - .9148 x_2 - .232.9814 x_1$$

-	.5168	-	.4401
	.028		.054

ปรากฏว่าตัวแปร x_4 และ x_5 ไม่มีนัยสำคัญพอที่จะนำมาร่วมอธิบายความแปรปรวนของการส่งออกข้าวภาคเอกชน ดังนั้นผลการปรับสมการโครงสร้างที่ประกอบด้วยตัวแปรอธิบายที่มีนัยสำคัญมากพอที่จะอธิบายความแปรปรวนของ Y_3 นั้นจึงเป็นดังผลการวิเคราะห์ในสมการถัดมาดังแสดงไว้ข้างต้นนี้ กล่าวได้ว่าถึงแม้ว่าจะทำการปรับสมการโครงสร้างของการส่งออกภาคเอกชนในหลาย ๆ ครั้งจนได้สมการโครงสร้างที่ค่าค่าเป็นสมการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการอธิบายความแปรปรวนของ Y_3 แล้วก็ตาม ทว่าจากค่าสถิติหลาย ๆ ตัวบ่งชี้ในเบื้องต้นนี้ว่าสมการโครงสร้างดังกล่าวยังไม่เป็นสมการโครงสร้างที่ดีนัก ทั้งนี้เพราะ $R^2 = .513$ และค่าสถิติ F ของสมการแม้ว่าจะให้ค่าที่มีนัยสำคัญก็ตาม แต่ค่าสถิติ F ของสมการก็ทำเพียง 6.318 อย่างไรก็ตามนับว่าเป็นสมการโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่ได้ทดลองทำการปรับมาในหลาย ๆ ครั้งดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

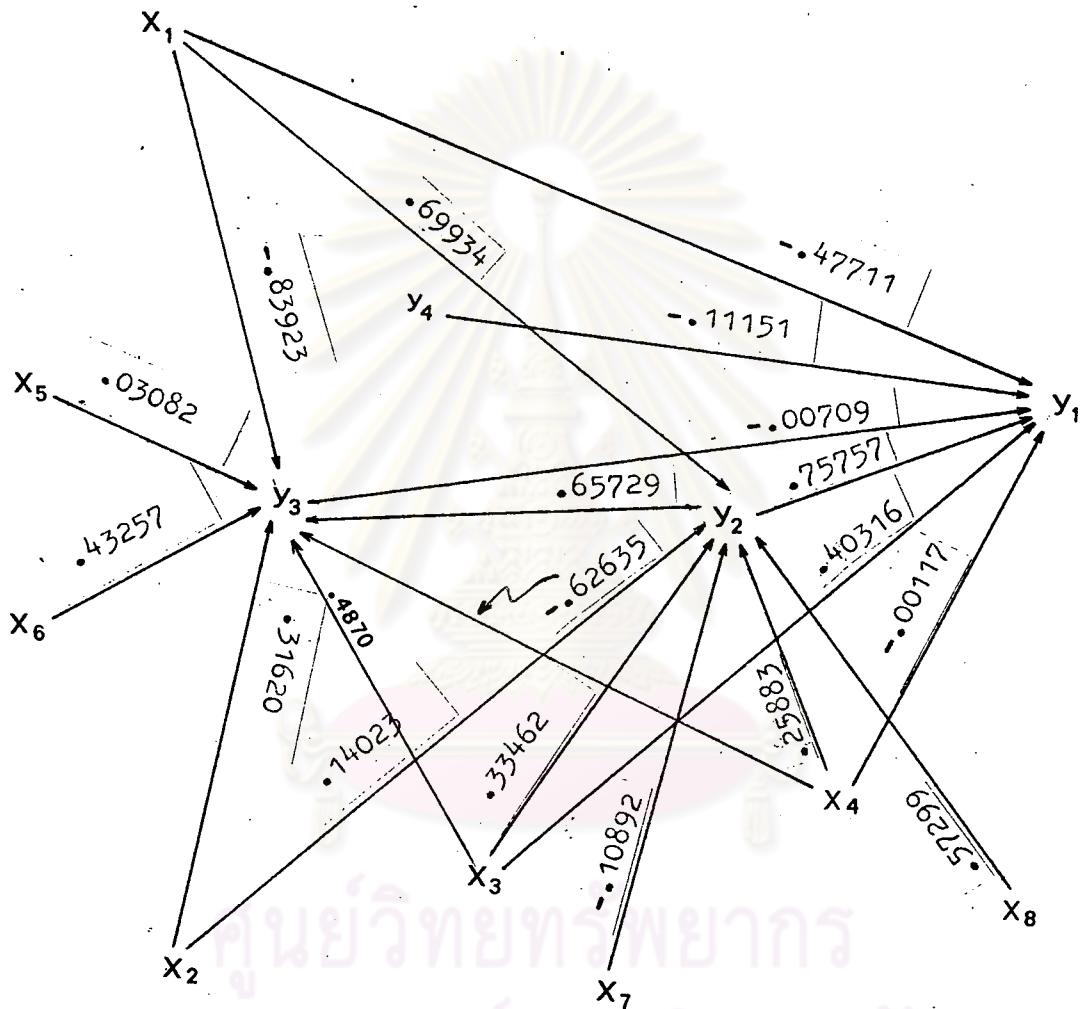
4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยในเชิงสาเหตุและผล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้องประกอบกับการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศ สามารถสร้างแผนภาพเส้นโยงความสัมพันธ์ที่คาดหวังว่าจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยในเชิงสาเหตุและผลของระดับราคาข้าวภายในประเทศได้ดังแผนภาพที่ 1

กำหนดให้

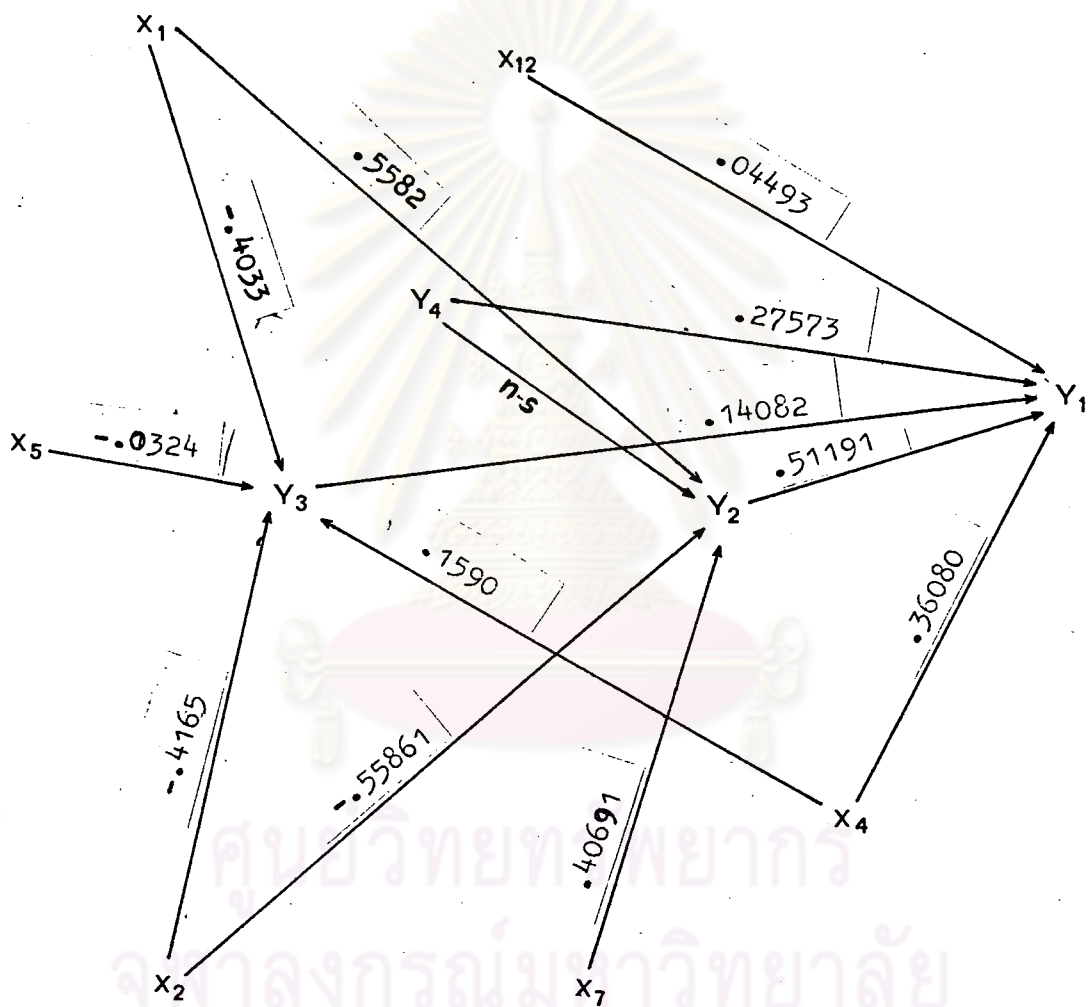
- Y_1 แทน ระดับราคาข้าวภายในประเทศไทย (พันบาท/ตัน)
- Y_2 แทน ระดับราคาข้าวส่งออกของประเทศไทย (พันบาท/ตัน)
- Y_3 แทน ปริมาณการส่งข้าวออกต่างประเทศของภาคเอกชนไทย (พันตัน)
- Y_4 แทน ปริมาณการส่งข้าวออกต่างประเทศของภาครัฐบาลไทย (พันตัน)
- X_1 แทน อัตราพีเอ็มไอข้าว (พันบาท/ตัน)
- X_2 แทน ปริมาณข้าวส่งออกในรูปโครงการความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา (พันตัน)
- X_3 แทน ปริมาณข้าวส่งออกในรูปการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา (พันตัน)
- X_4 แทน ปริมาณข้าวเหลือเพื่อการส่งออกของประเทศไทย (แสนตัน)
- X_5 แทน ความต้องการนำเข้าข้าวในประเทศผู้นำเข้าข้าว (พันตัน)
- X_6 แทน ปริมาณผลผลิตข้าวในประเทศผู้นำเข้าข้าว (แสนตัน)
- X_7 แทน ระดับราคาข้าวส่งออกของไทยในช่วงปีที่ผ่านมา (พันบาท/ตัน)
- X_8 แทน ระดับราคาข้าวภายในประเทศไทยในช่วงปีที่ผ่านมา (พันบาท/ตัน)

อาศัยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยงความสัมพันธ์ของปัจจัยในเชิงสาเหตุและผลตามขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ได้กล่าวไว้ในระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัย ใ้ผลดังนี้

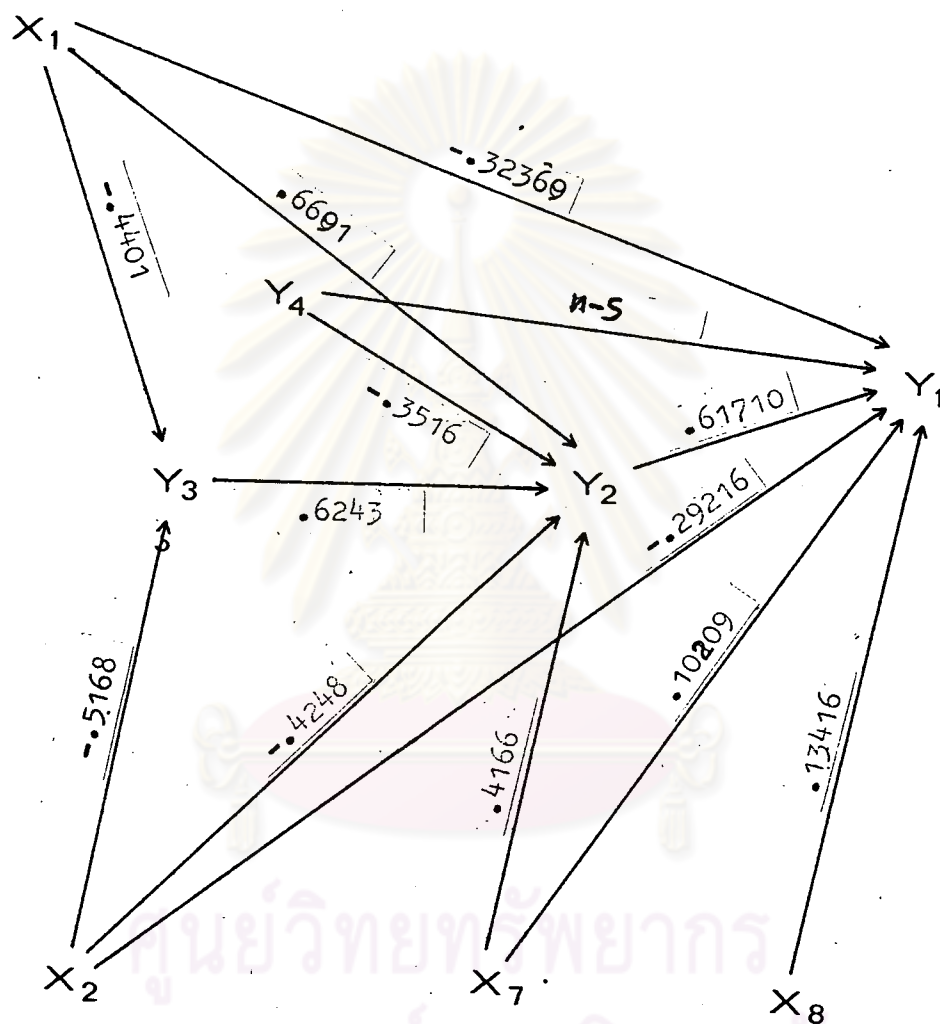

แผนภาพที่ 1 แผนภาพเส้นโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลที่คาดหวังของระดับราคาข้าวภายในประเทศ.

อาศัยผลการพิจารณาปรับระบบสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศ ค้างแล้วข้างต้น สามารถทำการปรับแผนภาพเส้นโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของ ระดับราคาข้าวภายในประเทศได้ตามลำดับจากแผนภาพที่ 2 ถึงแผนภาพที่ 5 ดังนี้

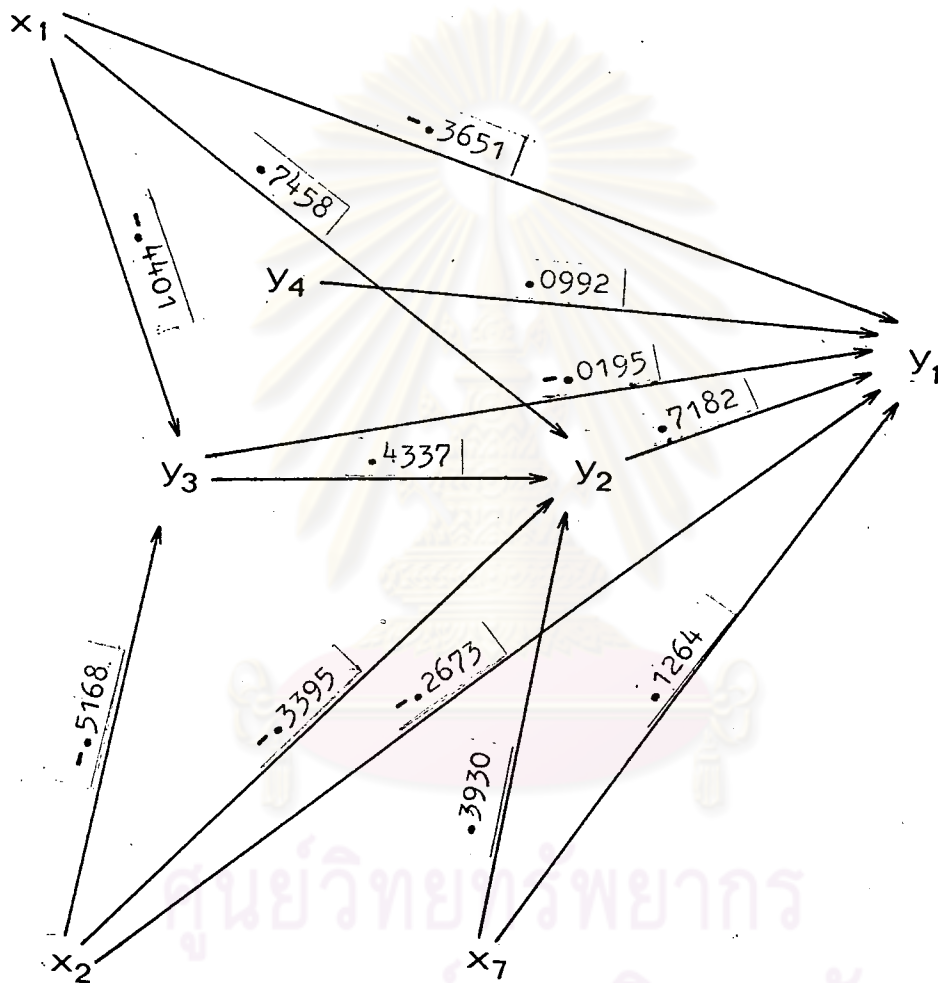

แผนภาพที่ 2 ผลการปรับแผนภาพเส้นโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลที่คาดหวังของระดับราคาข้าวภายในประเทศครั้งที่ 1.

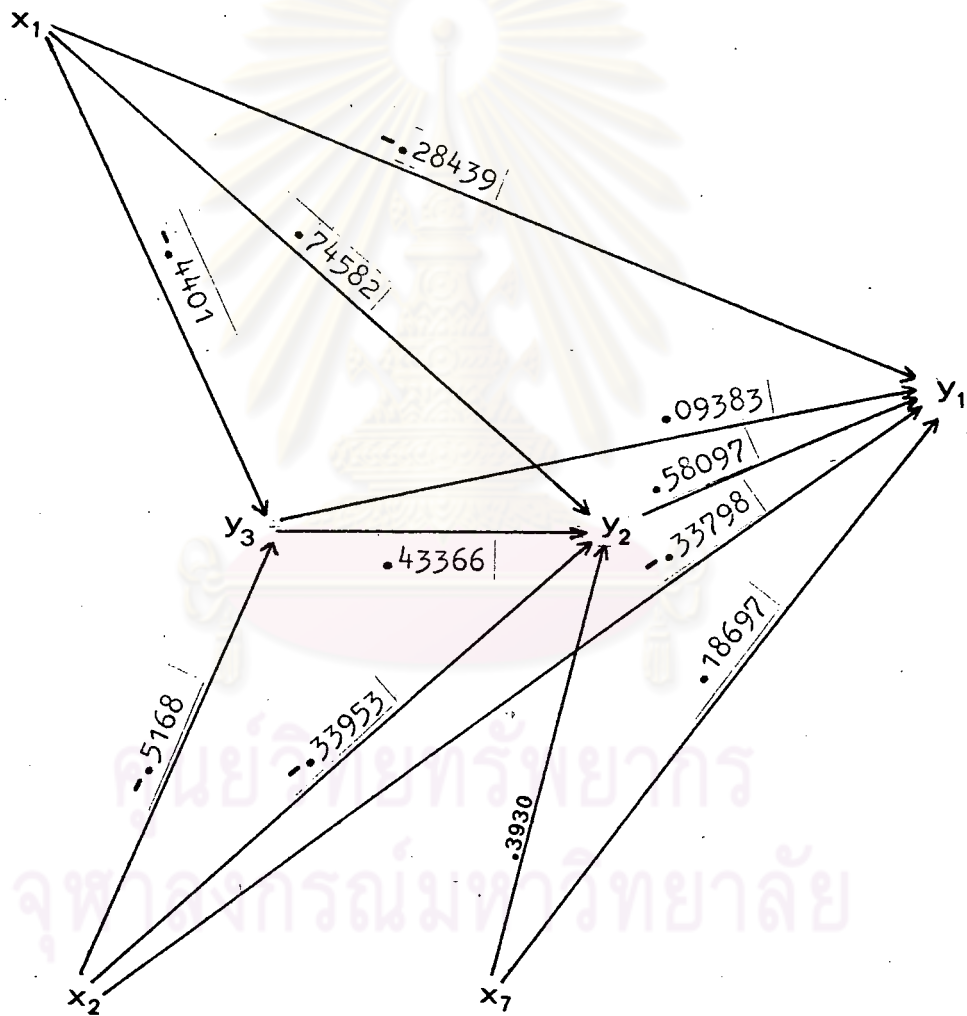
แผนภาพที่ 3 ผลการปรับแผนภาพเส้นโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลที่คาดหวังของระดับราคาข้าวภายในประเทศครั้งที่ 2

แผนภาพที่ 4 ผลการปรับแผนภาพเส้นโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของระดับราคาข้าวภายในประเทศ ครั้งที่ 3.

จากการวิเคราะห์ระบบสมการโครงสร้างที่ค่าความเหมาะสมที่สุดสำหรับใช้อธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นในระดับราคาข้าวภายในประเทศนั้น สามารถเขียนเป็นแผนภาพเส้นทางแสดงความสัมพันธ์ของระบบ ในเชิงสาเหตุและผลได้ดังแผนภาพที่ 5 คือ

แผนภาพที่ 5 แผนภาพเส้นทางแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลที่เหมาะสมที่สุดของระดับราคาข้าวภายในประเทศ

โดยที่ Y_1 แทน ราคาราคาข้าวภายในประเทศไทย

Y_2 แทน ราคาราคาข้าวส่งออกของไทยหรือคือราคาราคาข้าวในตลาดค้าข้าวระหว่างประเทศ

Y_3 แทน ปริมาณข้าวส่งออกของภาคเอกชนไทย

X_1 แทน อัตราค่าธรรมเนียบการส่งออกข้าวออกต่างประเทศ

X_2 แทน ปริมาณข้าวส่งออกในรูปความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา

X_7 แทน ราคาราคาข้าวส่งออกของไทยของช่วงปีที่ผ่านมา

เขียนเป็นระบบสมการโครงสร้างในรูปสัมประสิทธิ์เส้นโยงความสัมพันธ์ได้เป็น

$$Y_1 = .58097 Y_2 - .33798 X_2 - .28439 X_1 + .09383 Y_3 + .18697 X_7$$

$$Y_2 = .74582 X_1 + .43366 Y_3 + .39295 X_7 - .33953 X_2$$

$$Y_3 = - .5168 X_2 - .4401 X_1$$

โดยแสดงค่าสถิติที่สำคัญของระบบสมการโครงสร้างดังกล่าวได้ดังตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ค่าสถิติที่สำคัญสำหรับการทดสอบนัยสำคัญของเส้นโยง

สมการโครงสร้าง	สัมประสิทธิ์เส้นโยง	prob. value	R ²	F ของสมการ
$Y_1 = f(X_1, X_2, X_7, Y_2, Y_3)$	$P_{Y_1 X_1} = -.28439$	.0103	.992	235.486
	$P_{Y_1 X_2} = -.33798$	.0001		
	$P_{Y_1 Y_3} = .09383$	.1696		
	$P_{Y_1 X_7} = .18697$	.0064		
	$P_{Y_1 Y_2} = .58097$	.0005		
	$P_{Y_2 X_1} = .74582$	.0000	.929	32.452
	$P_{Y_2 X_2} = -.33953$	.0115		
	$P_{Y_2 X_7} = .39295$	.0016		
	$P_{Y_2 Y_3} = .43366$	.0051	.513	6.318
	$P_{Y_3 X_1} = -.4401$	.0250		
$P_{Y_3 X_2} = -.5168$	.0130			

จากแผนภาพความสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยงความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้นั้น สามารถคำนวณแยกส่วนความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผล ทั้งในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ทางตรง และในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม ขณะเดียวกันสามารถคำนวณแยกส่วนความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ลักษณะสาเหตุและผลได้ดังแสดงการจำแนกลักษณะความสัมพันธ์ในตารางที่ 2 และแสดงผลการจำแนกความสัมพันธ์ดังกล่าวในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงการจำแนกประเภทและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ประเภท ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร				
	$Y_1 X_1$	$Y_1 X_2$	$Y_1 X_7$	$Y_1 Y_3$	$Y_1 Y_2$
ความสัมพันธ์ รวมทั้งหมด	$r_{Y_1 X_1}$	$r_{Y_1 X_2}$	$r_{Y_1 X_7}$	$r_{Y_1 Y_3}$	$r_{Y_1 Y_2}$
ความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุและผล	$P_{Y_1 X_1}$	$P_{Y_1 X_2}$	$P_{Y_1 X_7}$	$P_{Y_1 Y_3}$	$P_{Y_1 Y_2}$
- ทางตรง	$P_{Y_1 X_1}$	$P_{Y_1 X_2}$	$P_{Y_1 X_7}$	$P_{Y_1 Y_3}$	$P_{Y_1 Y_2}$
- ทางอ้อม	$P_{Y_1 Y_3 X_1}^+$	$P_{Y_1 Y_3 X_2}^+$	$P_{Y_1 Y_2 X_7}$	$P_{Y_1 Y_2 Y_3}$	-
	$P_{Y_1 Y_2 X_1}^+$	$P_{Y_1 Y_2 X_2}^+$			
	$P_{Y_1 Y_2 Y_3 X_1}$	$P_{Y_1 Y_2 Y_3 X_2}$			
ความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ ลักษณะสาเหตุและผล	$r_{Y_1 X_1} - P_{Y_1 X_1}$	$r_{Y_1 X_2} - P_{Y_1 X_2}$	$r_{Y_1 X_7} - P_{Y_1 X_7}$	$r_{Y_1 Y_3} - P_{Y_1 Y_3}$	$r_{Y_1 Y_2} - P_{Y_1 Y_2}$

เมื่อแทนค่าสัมประสิทธิ์ที่ปรากฏในตารางที่ 2 แล้ว จะให้ผลการจำแนกลักษณะ
ความสัมพันธ์ของปัจจัยในเชิงต่าง ๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จำแนกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ประเภท ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร				
	Y_1X_1	Y_1X_2	Y_1X_7	Y_1Y_3	Y_1Y_2
ความสัมพันธ์ รวมทั้งหมด	- .12759	- .86776	.68896	.14904	.80863
ความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุและผล					
- ทางตรง	- .00327	- .71393	.41526	.34577	.58097
- ทางอ้อม	- .28439	- .33798	.18697	.09383	.58097
ความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ ลักษณะสาเหตุและ ผล	.28112	- .37595	.22829	.25194	-
ความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ ลักษณะสาเหตุและ ผล	- .12432	- .15383	.27370	- .10290	.22766

โดยที่ความสัมพันธ์รวมทั้งหกประการระหว่างตัวแปรนั้นก็คือความสัมพันธ์สี่เหลี่ยมผืนผ้าอย่างง่ายระหว่างตัวแปรนั่นเอง

ผลการวิเคราะห์แยกส่วนความสัมพันธ์รวมทั้งหกประการระหว่างตัวแปรออกเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล ทั้งในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ทางตรงและในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม พร้อมทั้งความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ลักษณะสาเหตุและผลดังตารางที่ 3 นั้นกล่าวได้ว่าถ้าพิจารณาผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อความเคลื่อนไหวในระบอบราคาข้าวภายใน

ประเทศแล้ว จักได้ว่าระดับราคาข้าวส่งออกหรือคือระดับราคาข้าวในตลาดค้าข้าวระหว่างประเทศ มีผลกระทบโดยตรงต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศมากที่สุดด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง .581 ส่วนการส่งข้าวออกตามโครงการความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ค่าธรรมเนียมการส่งข้าวออกของไทยปริมาณข้าวส่งออกของภาคเอกชนนั้น มีผลกระทบต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศลดหลั่นลงมาด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง .338, .284, และ .094 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่คาดว่าระดับราคาข้าวส่งออกของไทยจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศมากที่สุด แต่ทว่าเมื่อพิจารณาผลกระทบโดยส่วนรวมทั้งที่เป็นผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมแล้วกล่าวได้ว่าการส่งข้าวออกของประเทศคู่แข่งเช่นสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะการส่งออกในรูปความช่วยเหลือนั้น ส่งผลกระทบต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศมากที่สุด ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง .714 โดยระดับราคาข้าวส่งออกของไทยหรือคือระดับราคาข้าวในตลาดค้าข้าวระหว่างประเทศ นั้นมีความสำคัญรองลงมาด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง .581 การเพิ่มขึ้นของอัตราพรีเมียมข้าว 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะส่งผลกระทบโดยตรงให้ระดับราคาข้าวภายในประเทศลดลง .284 ส่วน การพิจารณาเพียงผลกระทบทางตรงอย่างเดียวนี้อาจกล่าวสรุปว่ารัฐบาลประสบความสำเร็จในการใช้นโยบายพรีเมียมข้าวเพื่อมุ่งหมายรักษาระดับราคาข้าวภายในประเทศให้สูงขึ้นตามระดับราคาข้าวส่งออกที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่ความต้องการข้าวในตลาดระหว่างประเทศสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทว่าเมื่อพิจารณาผลกระทบทางอ้อมของพรีเมียมข้าวที่มีต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศแล้วพบว่า การเพิ่มขึ้นของพรีเมียมข้าวกลับส่งผลทางอ้อมผ่านการส่งข้าวออกของไทย ทั้งค่านปริมาณข้าวส่งออกและระดับราคาข้าวส่งออก ซึ่งเป็นผลให้ระดับราคาข้าวภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง .281 และกล่าวได้ว่าพรีเมียมข้าวกับระดับราคาข้าวภายในประเทศมีความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลเพียง .003 หน่วย ด้วยทิศทางความสัมพันธ์ตรงข้ามกัน ซึ่งสรุปได้ว่าโดยแท้จริงแล้วรัฐบาลประสบความสำเร็จในการใช้นโยบายพรีเมียมข้าวเป็นเครื่องมือรักษาระดับราคาข้าวภายในประเทศน้อยมากจนอาจกล่าวได้ว่ามิได้ประสบความสำเร็จดังกล่าวเลย แต่ก็สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้แต่ตอนต้นว่าการเข้ามาตรึงการลดอัตราพรีเมียมข้าว ของรัฐบาลจะส่งผลทางอ้อมให้ระดับราคาข้าวภายในประเทศมีแนวโน้มลดต่ำลงดังพิจารณาได้จากเครื่องหมายสัมประสิทธิ์เส้นโยงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ทางอ้อมดังตารางที่ 13 ซึ่งมีเครื่องหมายเป็น + สำหรับการส่งข้าวออกของไทยนั้น จากผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ของระดับราคาข้าวภายในประเทศและสมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศแล้ว พบว่าการส่งข้าวออกภาคเอกชนของไทยมีนัยสำคัญและเหมาะสมกว่าที่จะใช้เป็นตัวแปรอธิบายร่วมในสมการโครงสร้างทั้งสองดังกล่าว ทั้งนี้ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในปริมาณข้าวส่งออกของภาคเอกชนนั้น มีผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบทางอ้อมผ่านทางระดับราคาข้าวส่งออกนั้น ให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยงความสัมพันธ์ .252 มากกว่าผลกระทบทางตรงซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยงเพียง .094 ปัจจัยที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าข้าวและระดับราคาข้าวของไทยนั้นได้แก่การส่งข้าวออกของประเทศคู่แข่งขึ้นส่งออกถึง เช่นสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งข้าวออกตามโครงการรัฐบาลปี 480 ของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นการส่งข้าวออกในรูปแบบโครงการความช่วยเหลือประเทศยากจนและ/หรือขาดแคลนอาหาร ดังจะเห็นได้ว่าการส่งออกดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อการค้าข้าวของไทย ทั้งด้านปริมาณการส่งออกและระดับราคาข้าวส่งออก ค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง - .517 และ - .34 ตามลำดับ อันเป็นผลทางอ้อมให้ระดับราคาข้าวภายในประเทศได้รับผลกระทบไปค่าสัมประสิทธิ์เส้นโยง - .376 ทั้งนี้เป็นผลกระทบโดยตรง -.338 จึงสรุปได้ว่าการส่งข้าวออกของประเทศผู้ส่งข้าวออกที่เป็นคู่แข่งขึ้นส่งออกถึง เช่นสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะการส่งข้าวออกในโครงการความช่วยเหลือนั้น สามารถส่งผลกระทบต่อการค้าข้าวไทย ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อระดับราคาข้าวทั้งตลาดภายในประเทศและในตลาดการค้าข้าวระหว่างประเทศดังผลการวิเคราะห์จำแนกส่วนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลดังกล่าว

4.3 ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยวิธี Ordinary Least Squares

จากการปรับสมการโครงสร้างในหลาย ๆ ครั้งที่ผ่านมา ทำให้ได้สมการโครงสร้างที่ค่าค่าเหมาะสมที่สุดสำหรับอธิบายความแปรปรวนในระดับราคาข้าวภายในประเทศ ดังแสดงค่าตัวประมาณของตัวแปรอธิบายของสมการโครงสร้างดังกล่าวได้คือ

$$Y_1 = 2.22997 - .00179 X_2 + .12212 X_7 + .00028 Y_3 + .34572 Y_2 - .45050 X_1$$

จากสมการโครงสร้างซึ่งวิเคราะห์ค่าตัวประมาณโดยเทคนิควิธีของ Ordinary Least Squares ประกอบกับการปรับสมการโครงสร้างดังกล่าวนั้น ผลการคำนวณค่าผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (Sum Square Error) แสดงได้ดังตารางข้างล่างนี้

ตาราง 4 ค่าความคลาดเคลื่อนสำหรับการประมาณระดับราคาข้าวภายในประเทศโดยวิธี Ordinary Least Squares

ค่าสังเกต	ค่าประมาณ	ค่าคลาดเคลื่อน	กำลังสองของ ค่าคลาดเคลื่อน
2.532	2.522	.0098	.0001
2.146	2.205	- .0587	.0034
2.360	2.452	- .0923	.0085
2.102	1.950	.1524	.0232
1.751	1.641	.1097	.0120
1.895	2.025	- .1303	.0170
2.701	2.716	- .0150	.0002
3.757	3.678	.0790	.0062
3.782	3.910	- .1284	.0165
4.064	3.795	.2691	.0724
4.048	4.076	- .0277	.0008
4.463	4.668	- .2048	.0419
4.573	4.697	- .1244	.0155
5.743	5.807	- .0644	.0041
6.706	6.608	.0977	.0095
รวม			.2315

4.4 ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยวิธี Two - Stage Least Squares

ดังกล่าวแล้วว่าการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศ ซึ่งมีระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศ และการส่งออกของภาคเอกชน เป็นตัวแปรอธิบายตัวหนึ่งในสมการโครงสร้างดังกล่าว ซึ่งคาดว่าตัวแปรอธิบายทั้งสองดังกล่าว มิได้เป็นตัวแปรภายนอกอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างที่นำมาซึ่งพบว่าระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศ และการส่งออกภาคเอกชน เป็นตัวแปรที่ถูกอธิบายโดยตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังแสดงผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของทั้งสองตัวแปรดังกล่าวแล้วข้างต้น จากสาเหตุดังกล่าวจึงคาดว่าตัวประมาณที่วิเคราะห์ได้โดยวิธี Ordinary Least Squares นั้นจะเป็นตัวประมาณที่เอนเอียง (bias) และไม่สอดคล้อง (inconsistent) ดังนั้นในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของระดับราคาข้าวภายในประเทศ (Y_1) จะสร้าง instrument variable สำหรับใช้แทนค่าตัวแปรอธิบายทั้งสองคือระดับราคาข้าวในตลาดระหว่างประเทศ (Y_2) และ การส่งออกภาคเอกชน (Y_3) ดังกล่าว

ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของ instrument variable ของ Y_2 และ Y_3 แสดงได้ตามลำดับคือ

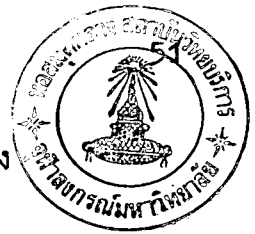
$$X_9 = - 2.48755 + .00126 X_3 + 1.88493 X_1 + 1.4401 X_8 + .42498 X_4 \\ - .01932 X_6 - .1599 X_7 + .00114 X_2$$

$$X_{10} = - 1682.331 - 232.4135 X_1 + .64225 X_3 - 277.6523 X_4 \\ + 20.69386 X_6 - 416.5058 X_8 + 46.72017 X_7 + .38624 X_2$$

จากทั้งสองสมการ ให้ค่า instrument variable ของ Y_2 และ Y_3 เป็น

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่า instrument variables ที่เกี่ยวข้อง

Y_2	X_9	X_{10}	Y_3
4.5000	4.0913	822.7943	792.1310
5.2720	5.2302	447.3871	662.7330
4.8380	4.8437	127.1848	660.5400
3.7790	4.2095	320.4247	688.6500
3.3980	3.5759	427.2277	942.8670
3.7300	3.0752	885.0032	1530.0510
4.9610	5.0757	388.9200	524.9550
11.3250	11.4186	229.6712	715.7420
7.7840	7.4183	498.5138	566.6600
5.4640	6.0952	566.4855	964.7350
5.7990	5.9165	1128.6036	1565.8010
7.7730	7.6183	506.1689	1100.7400
7.0690	8.0607	962.1841	1565.7570
9.0440	8.7232	1006.2358	1710.2280
10.4500	9.8283	339.1533	2083.5250

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรเดิม (original variables) กับ instrument variables

	Y_2	X_9	Y_3	X_{10}
Y_2	1.0000	.9830	.1487	.0805
X_9		1.0000	-.0687	-.0819
Y_3			1.0000	.3505
X_{10}				1.0000

ผลการใช้ instrument variable ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของ Y_1
ให้ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

$$Y_1 = 2.26589 - .00157 X_2 + .08181X_7 + .44167 X_9 - .65571 X_{11}$$

จากสมการโครงสร้างซึ่งวิเคราะห์ค่าตัวประมาณโดยเทคนิควิธีของ Two Stage
Least Squares นี้แสดงค่าคลาดเคลื่อนของการประมาณและผลบวกกำลังสองของความ
คลาดเคลื่อนของการประมาณได้ดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 7 ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณโดยวิธี Two - Stage Least Squares

ค่าสังเกต	ค่าประมาณ	ค่าคลาดเคลื่อน	กำลังสองของค่า คลาดเคลื่อน
2.532	2.305	.2271	.0516
2.146	2.209	- .0634	.0040
2.360	2.494	- .1342	.0180
2.102	2.176	- .0744	.0055
1.751	1.771	- .0202	.0004
1.895	1.651	.2442	.0596
2.701	2.772	- .0711	.0050
3.757	3.706	.0513	.0026
3.782	3.751	.0311	.0010
4.064	4.051	.0128	.0002
4.048	4.023	.0250	.0006
4.463	4.752	- .2891	.0836
4.573	5.023	- .4499	.2024
5.743	5.575	.1682	.0283
6.706	6.364	.3424	.1172

ผลการเปรียบเทียบค่าผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนของการประมาณโดยวิธี Ordinary Least Squares กับวิธี Two Stage Least Squares พบว่าการวิเคราะห์หาค่าเทคนิควิธีของ Ordinary Least Squares ให้ค่าผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าการวิเคราะห์หาค่าเทคนิควิธีของ Two - Stage Least Squares

การคาดประมาณค่าแนวโน้มของระดับราคาข้าวภายในประเทศ

จะทำการคาดประมาณค่าแนวโน้มของระดับราคาข้าวภายในประเทศจากสมการโครงสร้างของ y_1 ที่ให้ค่าผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด ซึ่งได้แก่สมการข้างล่างนี้คือ

$$y_1 = 2.22997 - .00179 x_2 + .12212 x_7 + .00028 y_3 + .34672 y_2 - .45050 x_1$$

โดยจะคาดประมาณค่าแนวโน้มของระดับราคาข้าวภายในประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525 - 2529) ซึ่งผลการวิเคราะห์สมการแนวโน้มของตัวแปรอธิบายในสมการโครงสร้างของ y_1 ให้ผลดังนี้

สมการแนวโน้มของ y_2

$$y_2 = 3.34839 + .37467 x_1$$

เมื่อ x_1 แทนค่าแนวโน้ม ที่มีฐาน = 2509 ($x_1 = 0$)

สมการแนวโน้มของ x_2 คือ

$$x_2 = 1147.06610 - 48.28107 x_1$$

สมการแนวโน้มของ x_1 คือ

$$x_1 = 1.67310 - .04730 x_1$$

สมการแนวโน้มของ Y_3 คือ

$$Y_3 = 435.13005 + 79.56804 X_1$$

ส่วนค่าแนวโน้มของ X_7 คือ ค่าข้อมูลปีที่ผ่านมาของ Y_2

(ใช้ปีฐาน = 2509 ตามกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์)

จากสมการแนวโน้มดังกล่าว ค่าประมาณค่าแนวโน้มของตัวแปรอธิบายต่าง ๆ ในช่วงระยะ 5 ปี จาก พ.ศ. 2525 - 2529 ได้ดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 8 ค่าแนวโน้มของตัวแปรอธิบายสำหรับการพยากรณ์ระดับราคาข้าวภายในประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 - 2529

พ.ศ.	Y_2	X_2	X_1	Y_3	X_7
2525	9.34308	374.56893	.91636	1708.21863	10.45000
2526	9.71774	326.28786	.86907	1787.78666	9.34308
2527	10.09241	278.00679	.82177	1867.35470	9.71774
2528	10.46708	229.72571	.77447	1946.92273	10.09241
2529	10.84175	181.44464	.72718	2026.49007	10.46708

อาศัยค่าแนวโน้มของตัวแปรอธิบายในสมการโครงสร้าง ทำการคาดประมาณระดับราคาข้าวภายในประเทศในช่วงระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525 - 2529) ได้เป็นดังนี้

ตารางที่ 9 ค่าพยากรณ์ระดับราคาข้าวภายในประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ.2525 - 2529
:บาท /ตัน

พ.ศ.	ราคาข้าวภายในประเทศ
2525	6140.56
2526	6265.29
2527	6570.96
2528	6963.05
2529	7268.72

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย